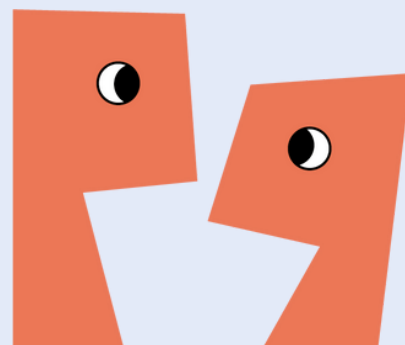

Wat leren we van de

PARTICIPATIE PARADE 2023?

De Participatieparade is een initiatief van
AM, Antea Group, BPD Bouwfonds Gebiedsontwikkeling,
BuurtBoost, De Wijde Blik, DID Vastgoedontwikkeling,
NEPROM, Synchroon en VORM.

Wat leren we van de participatieparade?

OPENINGSDEBAT

Saskia Bisschops deed onderzoek naar de invloed van participatie op het vertrouwen in (overheids-)instanties. Het is geen wondermiddel voor succes. Vaak ligt er al een heel verleden aan mislukte participatie voor de start van een proces. Maak dat eerst bespreekbaar voordat je verder kunt.

Mohammed Baba ziet kansen om eerder met participatie te beginnen. Vóór je gaat rekenen en tekenen. Als corporatie kijkt hij goed naar het type ontwikkelaar of belegger waar hij mee samenwerkt: geen cowboys.

Wethouder **Bas van Leeuwen** (gemeente Haarlem) stelt dat er dingen moeten veranderen aan participatiebeleid. Een belangrijke les is om mensen niet uit te nodigen, maar naar mensen toe te gaan. Zo sluit je aan op de belevingswereld van mensen.

TIPS

- Vergeet de **woningzoekende** niet in een participatieproces. Dat is een belangrijke stem die nog te weinig wordt gehoord.
- Zorg voor een goede intake én outtake. Zorg voor een **warme overdracht** bij een participatie-opdracht van een gemeente. Want ontwikkelaars en adviseurs komen en gaan, maar bewoners wonen er jaren.

01

Participatie onder de Omgevingswet / Anneke Franken van Bloemendaal (Sight)

Q&A

Wat verandert er? Inhoudelijk niet zo veel, maar de namen en procedures wel.

Wat lost het op? Straks is op één plek alles terug te vinden, en kan besluitvorming over projecten sneller plaatsvinden.

- **Decentraal:** De rol van de gemeente is groot, want iedere gemeente moet een eigen Participatiebeleid opstellen. Hierdoor kunnen besluiten gebiedsgericht gemaakt worden. Het wordt een uitdaging voor projecten die gemeenten overstijgen, want die krijgen met uiteenlopend beleid te maken.

Vroegtijdige participatie is het uitgangspunt. Wat is vroegtijdig? Voorafgaand aan de besluitvorming over het ontwerpbestemmingsplan.

- Het omgevingsplan vervangt het bestemmingsplan, gemeentelijke verordeningen en vergunningen.

- De nadruk gaat van ruimtelijke ordening naar de fysieke leefomgeving.

- Er komt één omgevingsplan per gemeente, met daarin bijvoorbeeld ook evenementaanvragen en sluitingstijden van horeca.

- Participatie is een indieningsvereiste, maar geen afwijzingsgrond.

NB: de vorm van beroep en bezwaar blijven hetzelfde.

“Niet iedereen is belanghebbende, maar wel iedereen mag participeren”

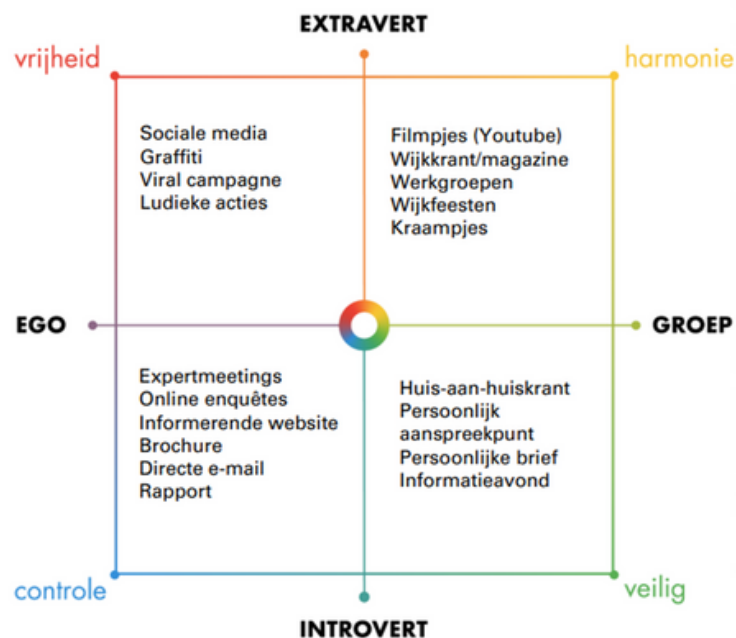
Kleur bekennen: participatie en leefstijlen / Rinke van der Veen (BPD)

Rinke van der Veen nam de deelnemers mee door verschillende soorten buurten. Het is belangrijk om het DNA van de plek te gebruiken in je participatiestrategie. Nieuwbouw in een villawijk vraagt om een andere aanpak dan in een vernieuwingswijk waar weinig Nederlands wordt gesproken. Inzicht krijgen in de leefstijlen van je gebied kan hierbij helpen. Doe de test:

<https://marketresponse.nl/data-data-science/bsr-leefstijlsegmentatie/>

Als je ervoor zorgt dat elke doelgroep de kans krijgt om mee te doen op een manier die voor hen werkt, dan ben je al een heel eind op weg naar een succesvolle participatie.

Maak je participatiemiddelen-mix op maat door vanuit de leefstijlen te snappen welk soort participatiemiddel geschikt is voor wie.

03

Participatie in complexe gebiedsontwikkeling / Emanuel Borninkhof en Mirle van Huët (Antea Group)

Emanuel Borninkhof en Mirle van Huët vertelden de deelnemers over de netwerksamenleving waar we in leven. Instituties zijn meer dan ooit verweven met individuen. Dat maakt gebiedsontwikkeling complexer dan voorheen. Aan de hand van het begrip *collaborative governance* legden zij uit hoe je je participatieproces het beste kunt inrichten.

Wat vraagt dit van ons?

Het vraagt om meer procesmanagement naast projectmanagement. Wanneer het projectdoel meer plaats maakt voor tevredenheid van alle stakeholders als doel, is er meer ruimte voor onderhandeling. Op dit moment wordt er nog te veel gestuurd op inhoud (project) in plaats van op waardering (proces). Als je dat omdraait, kun je beter toewerken naar duurzame relaties.

Hoe kunnen we *collaborative governance* vertalen naar participatie?

- De opdracht aan de voorkant moet veranderen. Zorg dat het duidelijk is wanneer mensen tevreden zijn, om te bepalen of er gemeenschappelijke voordelen zijn.
- Zorg voor een speelveld op gelijk niveau. Iedereen is anders, maar wél gelijkwaardig.
- Organiseer het proces zoveel mogelijk face-to-face om vertrouwen op te bouwen. Zorg voor een gedeeld begrip van de problemen en oplossingen, en deel dit tussentijds.

Het algemeen belang bestaat niet. Je hebt altijd te maken met verschillende belangen.

04

Denken vanuit de Doelgroep / Renu Jarbandhan (Renuable)

Renu Jarbandhan ziet participatie als reis: "De beste manier om de wereld te ontdekken, is door met een open mind en oprechte interesse op reis te gaan. Benader op deze manier ook een nieuw participatieproject."

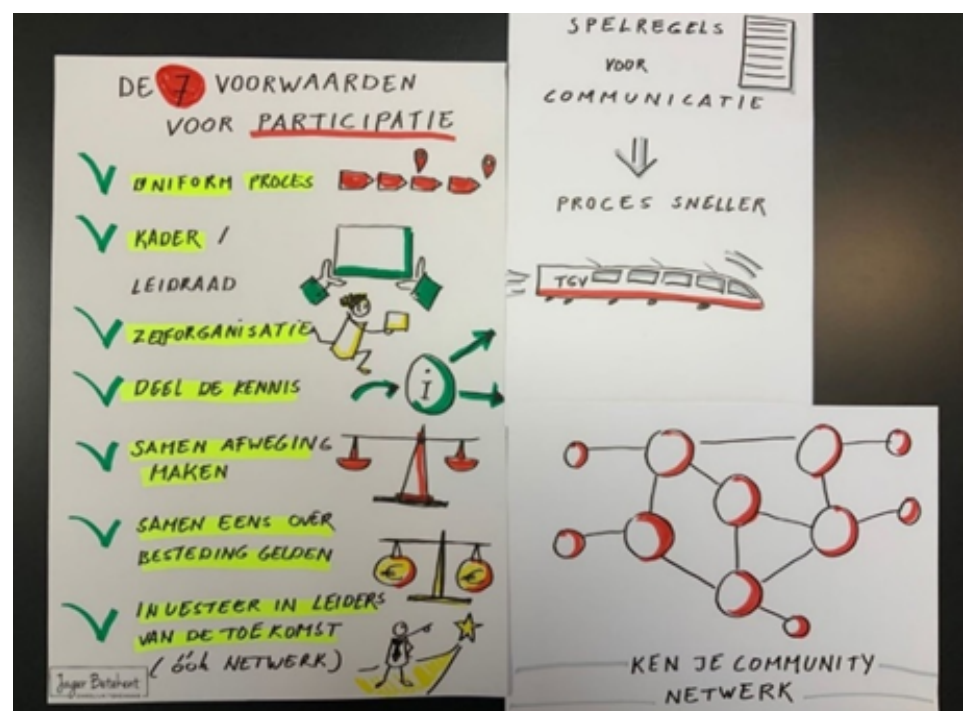
TIPS:

- Door het gesprek aan te gaan en oprechte interesse in een ander kom je achter **gemene delers** die op het eerste gezicht niet zichtbaar zijn. Hiermee overbrug je verschillen wat kan resulteren in waardevolle ontmoetingen, verrassende relaties en nieuwe mogelijkheden.
- Ga op zoek naar de **poortwachters** van de buurt. Dat zijn personen die zich inzetten bij verenigingen of buurthuizen. Traditioneel staan zij niet vooraan bij vergaderingen of bijeenkomsten. Het zijn de verborgen parels bij participatietrajecten.
- Neem mensen die wél altijd vooraan staan ook serieus. Vraag door om erachter te komen wat er daadwerkelijk speelt.

Intermezzo / Renee Schonenbeek (Arcadis)

In de 15 jaar dat **Renee Schonenbeek** in New York woonde, werkte zij bij een Community Board en een Business Improvement District. Wat kunnen we leren van haar ervaringen in New York?

1. Zorgen voor duidelijke spelregels en een uniform proces
2. Gebruik maken van de kracht van zelforganisatie
3. Hoe je, in een adviserende rol, maximaal invloed kunt uitoefenen
4. De noodzaak om kennis te delen, want kennis is, écht, macht!
5. Het afwegen van publieke en private belangen in het openbaar gebied
6. De zeggenschap over de besteding van het geld voor gedeelde ruimte
7. Investeren in de leiders van de toekomst

05

Van Protest naar Planverrijking / Elly de Boer (DID Vastgoedontwikkeling) en Rosalie de Boer (Synchroon)

Elly de Boer en Rosalie de Boer gaven voorbeelden en tips over hoe je bewoners al bij de start van een ontwikkeling kunt meenemen en activeren om mee te denken.

BONUS: stuur een fotograaf de wijk in die ook korte interviewtjes kan afnemen om een goed beeld te krijgen van bewoners.

TIPS:

- Bepaal met een klein groepje professionals met mandaat (gemeente, corporatie, marktpartij) de **participatieruimte**.
- Maak snel kennis, liefst met je hele team. Zorg ervoor dat jullie **één verhaal** hebben waarmee jullie naar de bewoners toegaan.
- Verplaats je in de ander en in de historie van het gebied.
- Geef tijd en ruimte voor emoties van verlies (rouw).
- Focus op de redelijke **meebewegers**, in plaats van op de onredelijke tegenstanders.
- Zoek naar de vraag achter de vraag: **waarom** wil je dat?
- Synchroniseer je participatie- met je ontwerpproces.
- Zorg ervoor dat input **herkenbaar** is voor bewoners. Koppel snel en duidelijk terug in beeld en tekst wat je wel en niet overneemt in het plan en waarom.
- Organiseer een **leuke activiteit** in de tussentijd of geef bewoners een jaarbudget om dat te doen. Tijdens dit soort activiteiten kan je op een laagdrempelige manier input ophalen.

06

Is er ook een financiële meerwaarde bij participatie? / Robin Meijer (AM)

Robin Meijer deelde zijn onderzoeksresultaten over de financiële meerwaarde bij participatie. Veel opdrachtgevers hebben hier vooral interesse in omdat het meetbaar zou zijn. In de praktijk is dat helaas niet zo: het blijft gaan om een voorspelling.

“Iedere euro die je vooraf niet aan participatie wilt besteden, kan je achteraf duur komen te staan. En investeringen aan de voorkant worden vaak beloond.”

“Aandacht is een wettig betaalmiddel”

07

Placemaking als katalysator voor participatie / Anneke Jongerius, Dylan Groenendijk (AM)

Anneke Jongerius en **Dylan Groenendijk** ervaren dat placemaking en participatie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Hoe kun je de tijdelijke situatie zo goed mogelijk benutten?

“We leveren geen woning op, maar een echte buurt.”

“We voegen eerst sociaal/maatschappelijk wat toe aan een plek, wat uiteindelijk resulteert in meer economische waarde nog vóór de realisatie.”

08 Hoe zorg ik voor (blijvende) betrokkenheid in naoorlogse wijken?

/ Mariëtte Broesterhuizen, Mo Sedighi (VORM)

Mo Sedighi en **Mariëtte Broesterhuizen** presenteerden hoe je bewoners van naoorlogse wijken kunt betrekken als hun wijk wordt aangepakt. En hoe je ervoor zorgt dat bewoners ook daarna betrokken blijven. Zo benut je de kans om de buurt te activeren.

TIPS:

- De bewoner is je kennispartner. Ga daarom de wijk in om gevoel te krijgen bij de bewoners.
- Stem je participatiemiddelen af op de doelgroep. Verwacht niet dat mensen na het versturen van een uitnodiging naar een zaaltje komen. Geef ook de mensen die hun huis niet uitkomen een stem.
- Door middel van sociale initiatieven creëer je blijvende betrokkenheid. Of zet sámen met bewoners iets op, met als doel dat ze dit uiteindelijk zelf gaan runnen.
- Wij denken: leuk, een moestuin! Maar zitten de bewoners daarop te wachten? Bepaal samen met de bewoners wat de kwaliteiten zijn van hun wijk en ga dan kijken hoe je die kunt versterken.

Wat als de deur dicht blijft?

Het helpt als je als corporatie de afstand tot bewoners verkleint. Door bijvoorbeeld regelmatig spreekuren te organiseren. Of schakel het wijkteam, een wijkcoördinator of een buurman/buurvrouw in die bij de bewoners langsgaat.

09

De straat is van iedereen / Suzanne Witteman (De Wijde Blik)

Wat kunnen we leren van de casus van de herontwikkeling van de Kerkstraat in Amsterdam?

De vraag: vanuit de gemeente Amsterdam was om meer ruimte te maken voor fietsroutes en van de Kerkstraat een autoluwe plek te maken.

De aanpak: mensen laten samenwerken en coproduceren. In de vorm van ontwerpssessies konden bewoners hun ideale straat ontwerpen.

De uitkomst: een gedeelde ontwerpvisie bestaande uit vier gedeeltes met een eigen karakter, die samen bijdragen aan één Kerkstraat.

TIPS:

1) Maak heldere afspraken over het proces. Waarover mogen mensen meedenken, en waarover niet?

2) Overtuig deelnemers om verder te kijken dan hun eigen stoepje

3) Durf bij te sturen en te improviseren. In de praktijk loopt dat altijd nèt even anders.

4) Maak het leuk om mee te doen. Creeër een fijne sfeer waarin ontmoetingen kunnen ontstaan.

5) Leg je stappen goed vast, zodat beslissers op de hoogte zijn van wat je hebt gedaan.

Participatie is niets voor mannen / Dan van Steen

Hoe reageer je op mensen die het niet eens zijn met je plan?

“Overtuigingen zijn hardnekkig. Het kost daarom tijd en moeite om mensen in beweging te krijgen.”

“Overtuigen gaat een stuk beter als je er zelf echt in gelooft.”

“Een persoonlijke benadering werkt vaak het beste.”

**LEESTIP: Motiveren
kun je leren –
Pauline Dekker,
Wanda de Kanter**

“Kom met aanbevelingen zodat alle partijen die betrokken zijn bij de omgevingswet op een effectieve manier aan participatie doen.”

De Participatieparade is een initiatief van
AM, Antea Group, BPD Bouwfonds Gebiedsontwikkeling,
BuurtBoost, De Wijde Blik, DID Vastgoedontwikkeling,
NEPROM, Synchronon en VORM.